

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Агенција за храна и ветеринарство

**Национален контролен план за намалување
на присуството на салмонелозата кај кокошките (*Gallus
gallus*) во Република Македонија**

Скопје, 10.08.2011 година

Национален контролен план за намалување на присуството на салмонелозата кај кокошките (Gallus Gallus) во Република Македонија

ЦЕЛ НА ПЛАНОТ

Цел на планот е намалување на раширеноста на салмонелозата од значење за јавното здравство во јатата кај домашната живина (*Gallus gallus*) во одгледувалишта за производство на јајца за исхрана на луѓето, најмалку на целните нивоа поставени во легислативата на ЕУ (Регулатива (ЕС) Бр. 517/2011 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011), за годишна редукција на најмалку 10%, во однос на бројот на позитивни возрасни несилки споредено со претходната година.

Стартната основа е 8.0% за *Salmonella* Enteritidis и *Salmonella* Typhimurium.

Општо

1.01 Салмонелозата е важен патоген, а *Salmonella* Enteritidis и *Salmonella* Typhimurium се јавуваат како главни предизвикувачи на салмонелоза во јавното здравство за многу години наназад и се најприсутни патогени при појавата на заболувањата предизвикани од храна.

1.02 План за контрола на двете најзначајни Салмонели за јавното здравство, *Salmonella* Enteritidis и *Salmonella* Typhimurium кај родителските јата на *Gallus gallus* во Република Македонија се спроведува од 1989 година, а во сегашната форма од 1993 година. Резултатот на планот за контрола на бројот на инфицирани родителски јата со *Salmonella* Enteritidis и *Salmonella* Typhimurium, моментално не е пресметан. За другите три, *Salmonella* серотипови, *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Infantis и *Salmonella* Virchow, се проценува дека се работи за мал број, но не постојат верифицирани податоци.

1.03.Успехот на планот за контрола на салмонелоза на ниво на родителските јата, значи дека, едnodневните пилиња кои се наоѓаат на фармите треба да се слободни од *S. Enteritidis* и *S. Typhimurium*.

1.2.0 ИЗВЕШТАЈ ОД ЛАБОРАТОРИСКИТЕ НАОДИ – САЛМОНЕЛОЗА КАЈ НЕСИЛКИТЕ.

1.2.1 Моментално, нема посебен план за мониторинг на *Salmonella* кај несилките кои произведуваат јајца за исхрана на луѓето. Сите лаборатории кои изолираат *Salmonella* од јатата несилки или од нивната околина, се обврзани да даваат известување за присуството и да ги достават до Агенцијата за храна и ветеринарство. Овие податоци се евидентираат и анализираат. Бројот од известувањата зависи од степенот на сензитивност на мониторингот преземен од страна на одгледувачите. Известувањата обезбедуваат корисни информации за најчестите серотипови кај птиците како и за трендовите на појава.

1.2.2 Моменталниот доброволен мониторинг систем, како и барањата до лабораториите за пријавување на позитивните случаи, не дава податоци за бројот на капацитети со земените примероци од јатата. Затоа не е можно преку овие податоци да се утврди големата застапеност на Салмонелата во јатата несилки, но овие информации се корисни за откривање на најчесто застапениот серотип кај несилките, како и правците на движење од година во година. Во однос на тоа, потребно е сите изолирани салмонели да се фаготипуваат и тестираат за сензитивност на антибиотици во планот за мониторинг при што би се добиле податоци за правците на движење. Подобри податоци за преваленцијата би се добиле преку вршење на организирано испитување и поставување на гранична линија за Салмонела во одгледувалиштата со јата несилки на основа на принципите поставени врз основа на Одлуката (ЕС) Бр. 2004/665 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли и постапките за мониторинг на зоонози и предизвикувачи на зоонози и листа на зоонози и предизвикувачи на зоонози кои се редовно предмет на мониторингот (Службен Весник на РМ Бр 80/2011), Член 9, став 1, кое ќе резултира со добивање на порелевантни податоци за распространетоста.

1.3.0 ПЛАН ЗА КОНТРОЛА НА САЛМОНЕЛАТА ВО ЈАТАТА НЕСИЛКИ НА GALLUS GALLUS ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1.3.1 Планот за контрола на Салмонелоза во Република Македонија се воведува во согласност со Регулативата (ЕЦ) Бр. 2160/2003 и Регулативата (ЕЦ) Бр. 517/2011 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011).

Националниот план за контрола на Салмонела кај несилките се планира да стапи на сила во Август 2011 година.

1.3.2 Сите јата несилки со 350 птици или повеќе треба да бидат вклучени во националниот план за контрола. Овие јата односно одгледувалишта треба да бидат регистрирани во Агенцијата за храна и ветеринарство согласно прописите за ветеринарно здравство. Регулативата (ЕЦ) Бр. 2160/2003 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011) не ги опфаќа производителите на мали количества кои вршат директно снабдување на потрошувачите, но од аспект на ветеринарното јавно здравство секој производител со помалку од 350 птици кои ставаат во промет јајца за исхрана на луѓе треба да бидат вклучени во националниот контролен план.

1.3.3 Регистерот за одгледувалишта на живина (јата несилки) се планира да се воспостави и тековно води, а би се состоел од локации на сите јата на *Gallus gallus* со повеќе од 50 птици.

1.3.4 Операторите е потребно да го имплементираат планот за земање примероци согласно Анекс II Б од Регулатива ЕЦ 2160/2003 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011). Примероците за детекција на Салмонела треба да се земаат од *Gallus gallus*, едnodневни пилиња, кои се одгледуваат за производство на јајца за исхрана на луѓето, приближно 2 недели пред птицата да почне со носење или пред преместување во несилиште, а потоа во 15 неделни интервали за време на фазата на носење јајца, со прв примерок земен од птиците на 22 до 26 недели старост. Операторот на јатото ги зема овие примероци. Примероците се испраќаат во националната референтна лабораторија, која е потребно да оперира во согласност со моменталните EN/ISO стандарди. Земањето примероци за верификација на резултатите од целната група се засновани на принципите и процедурите во Анекс на Регулативата (ЕЦ) Бр. 517/2011 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011).

1.3.5 Доколку е земен официјален примерок, тој може да го замени примерокот кој е земен од операторот.

1.4.0 Географска област во која ќе се имплементира планот

1.4.1 Националниот план за контрола ќе се имплементира низ целата територија на Република Македонија и ќе ги опфати сите јата на *Gallus gallus* кои произведуваат јајца за исхрана на луѓето. Малите јата кои вршат снабдување на јајца за домашна потрошувачка или мали количества на јајца кои одат директно до крајниот потрошувач, може да бидат исклучени од националниот план за контрола, како што е утврдено во Регулативата (ЕЦ) Бр. 2160/2003, Член 1.3 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011), член 4.

1.5.0 СТРУКТУРА И ОРГАНИЗАЦИЈА НА НАДЛЕЖНИТЕ ОРГАНИ.

1.5.1 Агенцијата за храна и храна и ветеринарство односно Секторот за Ветеринарно јавно здравство и Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните се надлежни за спроведување на националниот план за контрола на салмонелозата согласно Регулативата ЕЦ 2160/2003 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011) за контрола на Салмонела во јатата несилки на *Gallus gallus*.

1.5.2 Агенцијата за храна и храна и ветеринарство или по прецизно Секторот за Ветеринарно јавно здравство и Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните се одговорни за спроведување на националниот план за контрола на салмонелозата согласно Регулативата ЕЦ 882/2004 и релевантниот Закон за безбедност на храна (Службен Весник на РМ Бр 157/2010) за вршење официјални контроли, заради верификација на усогласеноста со прописите за безбедност на храна и храна за животни, ветеринарно здравство и благосостојба на животните.

1.5.3 Во однос на колењето на јатата несилки на крајот на периодот на носење, надлежен орган на агенцијата е Агенцијата за храна и ветеринарство, Секторот за Ветеринарно Јавно Здравство.

1.5.4 Надлежен орган на Агенцијата за спроведување на националниот план за контрола на салмонелозата согласно Регулативата 183/2005 и релевантниот Закон за безбедност на храната за животни (Службен Весник на РМ Бр 145/2010) за хигиена на храната за животни, е Агенцијата за храна и ветеринарство, Сектор за Ветеринарно Јавно Здравство.

1.5.5 Во однос на правилата за пазар на јајцата (Регулатива на Советот (ЕЕС) Бр. 1907/90 од 26 Јуни 1990 година и релевантниот Закон за квалитет на земјоделски производи (Службен Весник на РМ Бр 140/2010), за задолжителните маркетинг стандарди за јајцата, Регулатива на Комисијата (ЕС) Бр. 2295/2003 од 23 Декември 2003 година и релевантниот Закон за квалитет на земјоделски производи (Службен Весник на РМ Бр 140/2010), за правилата за имплементација на Регулативата на Советот (ЕЕС) Бр. 1907/90 и релевантниот Закон за квалитет на земјоделски производи (Службен Весник на РМ Бр 140/2010) за задолжителните маркетинг стандарди за јајцата од 01 Јули 2007, Регулатива на Советот (ЕС) Бр. 1028/2006 од 19 Јуни 2006 и релевантниот Закон за квалитет на земјоделски производи (Службен Весник на РМ Бр 140/2010) за маркетинг стандарди на јајцата, надлежен орган е Агенцијата за храна и ветеринарство односно Секторот за Ветеринарно Јавно Здравство.

1.6.0 ОДОБРЕНИ ЛАБОРАТОРИИ ВО КОИ СЕ АНАЛИЗИРААТ СОБРАНИТЕ ПРИМЕРОЦИ ОД ПЛАНОТ

1.6.1 Официјалните примероци собрани од Националниот план за Контрола, се анализираат од страна на Национална Референтна Лабораторија за Салмонела, Факултет за Ветеринарна Медицина, Институт за Храна.

1.6.2 Примероците кои се земени од страна на операторот на јатото несилки, во состав на Националниот план за Контрола може да бидат испратени во лабораторија одобрена за испитување. Овие лаборатории треба да се надгледуваат од страна на Националната Референтна Лабораторија и да спроведуваат соодветни (proficiency testing) тестови. Во моментот во Република Македонија оперира само една лабораторија Национална Референтна Лабораторија за Салмонела, Факултет за Ветеринарна Медицина, Институт за Храна која е оперативна способна да спроведе такви испитувања.

1.6.3 Лабораториите кои се одобрени од Агенцијата за храна и ветеринарство и другите надлежни органи се должни да известат за позитивни наоди на салмонелоза при испитување на сировини за храна за животни, како растителните протеини, вклучително и бројот и видот на примероци кои се испитуваат, бројот на позитивни наоди како и приложување на изолатот за серотипизирање. Резултатите од овие анализи треба да се објавуваат секоја година.

1.6.4 Сите лаборатории се должни да известат за изолирањето на Салмонела од секој примерок земен од живи животни (вклучувајќи ги јатата несилки на Gallus gallus), нивната животна средина или храната за животни и да обезбедат субкултура на изолатот.

1.6.5 За храна која се става во промет за исхрана на луѓе, испитувањата се спроведуваат од операторите со храна, кои потврдуваат дека ги исполнуваат прописите за микробиолошките критериуми за храна согласно Регулатива (ЕС) Бр. 2073/2005 и релевантниот Правилник за микробиолошките критериуми (Службен Весник на РМ Бр 078/2008) односно еквивалентната национална легислатива. Ова треба да се врши во согласност со методот за специфичните препораки (ISO 6759).

1.7.0 МЕТОДИ КОИ СЕ КОРИСТАТ ЗА ИСПИТУВАЊЕ НА ЗООНОЗИ ИЛИ ЗООНОЗНИ ПРИЧИНТЕЛИ.

1.7.1 Примероците земени од страна на операторите и примероците земени при официјални контроли се испитуваат во согласност со барањата од Регулативата на Комисијата (ЕС) Бр. 517/2011 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011), користејќи го методот препорачан од страна на Референтната Лабораторијата на Заедницата во Битховен, Холандија. Методот е модификација на ISO 6579 (2002), во кој полуцврст медиум (MSRV) се користи како единечен селективен збогатен медиум. Полуцврстиот медиум се инкубира на 41.5 +/- 1°C за 2 x (24 +/- 3) часа.

1.7.2 Примероците земени во согласност со прописите за нуспроизводи од животинско потекло односно Регулативата (ЕС) Бр. 1069/2010 од Европскиот Парламент и Советот и релевантниот Закон за нус-производи (Службен Весник на РМ Бр 113/2007), во кој се поставени здравствените барања за животинските нуспроизводи кои не се наменети за исхрана на луѓето и 142/2011 и релевантниот Закон за нус-производи (Службен Весник на РМ Бр 113/2007), се испитуваат по методот кој е во согласност со- ISO 6579/2002/BS-EN 12824:1998 (Откривање на Салмонела), или еквивалентно со NMKL 71: 1993

1.7.3 Препорачан метод за Регулативата за микробиолошките критериуми за преработеното месо е ISO 6579.

1.8.0 ОФИЦИЈАЛНИ КОНТРОЛИ.

1.8.1 Еден примерок се зема од страна на официјалниот ветеринар, од едно јато несилки во сите одгледувалишта кои ставаат во промет јајца за исхрана на луѓето, за време на периодот на производство на јајца за исхрана на луѓето, согласно принципите во 2.1 од Анексот на Регулативата (ЕС) 517/2011 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011).

1.8.2 Официјалните примероци ќе вклучат и примерок од прашина (или кога нема можност, дополнителен примерок од фекален материјал) во согласност со 2.1 и 2.2 од Анексот на Регулативата на Комисијата (ЕС) Бр. 517/2011 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011).

1.8.3 Користењето на антибиотици (како што е наведено во Регулативата (ЕС) Бр. 1177/2006 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011) се проверува кога се зема официјален примерок. Доколку јатото е под антибиотска терапија поради здравствени причини или заради благосостојба на животните, јатото ќе се испита повторно после периодот на каренца наведен во упатството за употреба. Сопствениците на јатата, се обврзани да водат евиденција за употребата на антибиотици, и на барање да ги направат достапни на Агенцијата за храна и ветеринарство.

1.8.4 Податоците од примероци земени од страна на самиот оператор треба да бидат достапни за увид од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство со обезбедување на детали од датата на земањето на примерокот, видот на примерок, вршењето на лабораториското испитување како и резултатот.

1.8.5 Земањето примероци согласно прописите за нуспроизводи од животинско потекло е предмет на инспекција од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство извршена со користење на пристапот анализа на ризик.

1.8.6 Операторите со кланиците за живина согласно прописите за микробиолошка исправност односно еквивалентната Регулатива (ЕС) Бр. 2073/2005 од 15 Ноември 2005 година и релевантниот Правилник за микробиолошките критериуми (Службен Весник на РМ Бр 078/2008) за микробиолошките критериуми на храна, е потребно да извршат микробиолошко испитување за Салмонела на 5 примероци неделно (секој примерок се состои од 3 парчиња кожа од врат). Капацитетите кои произведуваат мелено месо, месни преработки и механички обескоскено месо, е потребно да спроведат неделно испитување за Салмонела. Агенцијата за храна и ветеринарство е надлежен орган за контрола и верификација на овие испитувања.

1.9.0 ОБВРСКИ НА ОПЕРАТОРОТ/СОПСТВЕНИКОТ.

1.9.1 Операторот/сопственикот е должен да зема примероци од одгледувачки јата на Gallus Gallus, наменети за производство на јајца за исхрана на луѓето, за откривање на Салмонела, која е значајна за јавното здравство, согласно Анекс II Б 1, од Регулативата на Комисијата (ЕС) Бр. 2160/2003 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011), за еднодневни пилиња и приближно две недели пред птицата да почне данесе или пред да биде преместена во несилиште. Земањето на овие примероци е опишано во Прилог 3.

1.9.2 Операторот/сопственикот е должен да зема примероци согласно Регулативата на Комисијата (ЕС) Бр. 517/2011 од Анексот, точка 2 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011), за мониторинг на јата несилки и да ги приложи во лабораторија која е одобрена од Агенцијата за храна и ветеринарство за откривање на Салмонела, во планот за контрола, врз основа на Регулативата на Комисијата (ЕС) 2160/2003 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011).

1.9.3 Сопственикот е должен да води евиденција за датумите кога секое јато е испитувано за Салмонела, идентификација на испитаното јато, староста на испитаното јато, лабораторијата која ја вршела анализата и резултатите од испитувањата како и овозможување увид на овие податоци на барање на Агенцијата за храна и ветеринарство.

1.9.4 Примероците, кои се земени согласно наведеното, треба да се испратат веднаш (или може да се складираат до 48 часа во ладилник на 1-4⁰ C), во одобрена лабораторија за откривање на Салмонела во одгледувачки јата.

1.9.5 ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ.

1.9.6 Секоја лабораторија која детектира Салмонела или се сомнева дека има Салмонела во некои јата на несилки или пак во нивната околина, мора да ја извести Агенцијата за храна и ветеринарство, без одложување, за типот на Салмонела, името и адресата на јатото несилки, име и адреса на сопственикот/операторот и да приложи изолат на Салмонела или субкултура до Агенцијата за храна и ветеринарство. Во исто време, лабораторијата е потребно да го информира лицето/организацијата која го поднела примерокот, за резултатот од испитувањето.

1.9.7 Во согласност со Член 9 од Директивата (ЕС) Бр. 2003/99 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли и постапките за мониторинг на зоонози и предизвикувачи на зоонози и листа на зоонози и предизвикувачи на зоонози кои се редовно предмет на мониторингот (Службен Весник на РМ Бр 80/2011), Агенцијата за храна и ветеринарство доставува збирен извештај за резултатите од испитувањата на годишно ниво до Комисијата, соодветно на информациите кои се бараат во Регултивата 517/2011, од Анексот, Дел 4 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011).

2.0.0 ОФИЦИЈАЛНИ КОНТРОЛИ НА ДРУГИ ФАЗИ ОД ЛАНЕЦОТ НА ИСХРАНА.

2.0.1 Операторите со храна за животни согласно прописите за ветеринарно здравство треба да бидат одобрени или регистрирани. Врз основа на условите од Регултивата ЕС за Хигиена на храната за животни 183/2005 и релевантниот Закон за безбедност на храната за животни (Службен Весник на РМ Бр 145/2010), Одобренијата/регистрациите се однесуваат на производителите на состојките на храната за животни, материите на храната за животни, адитивите на храната за животни и премиксите. Регултивата исто така ги покрива превозниците и складовите за храната за животни, операторите со храна за животни кои продаваат меѓупроизводи кои се користат за храна како и производителите на храна за миленици. Одобрението опфаќа прединспекциска посета од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство, за да се утврди дека просториите работат врз основа на поставените стандарди (можно е да се утврди преку земање примерок), регистрацијата вклучува ставање на просториите на листа, со предвидените активности. Фармите со живи животни, кои произведуваат и користат или продаваат житарици како храна за животни, се исто така опфатени со Регултивата, иако оние кои вршат набавка до финалниот потрошувач (друг е производителот), не се бара да бидат регистрирани или одобрени.

2.0.2 Со прописите за нуспроизводи од животинско потекло е уредено операторите со објектите за обработка, да вршат испитување за Салмонела на обработените животински протеини, кои се наменети за употреба како храна за животни. Исхраната на животните со обработените животински протеини е исто така уредено со прописите за трансмисивните спонгиоформни енцефалопатии. Врз основа на овие прописи, само рибино брашно, кој е испитано согласно прописите за нуспроизводи од животинско потекло може да се употребува во исхраната на животни.

2.1.0 МЕРКИТЕ КОИ ГИ ПРЕЗЕМААТ НАДЛЕЖНИТЕ ВЛАСТИ ВО ОДНОС НА ЖИВОТНИТЕ ИЛИ ПРОДУКТИТЕ ВО КОИ СЕ ОТКРИЕНИ ЗООНОЗИ ИЛИ ЗООНОЗНИ АГЕНСИ.

2.1.1 Кога јатото несилки на *Gallus gallus* е сомнително на *Salmonella* Enteritidis или *Salmonella* Typhimurium, јатото е потребно да се испита. Јатото се смета за сомнително на инфекција со *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium*, кога причинителот е изолиран од примерок од фецес, од брис, ткиво или орган од птиците во јатото или од прашина од околината. Ова се применува кај јата несилки од едnodневна старост до крајот на производство.

2.1.2 Агенцијата за храна и ветеринарство ги потврдува резултатите од примерокот преку повторно земање на примероци од јатото, два примерока по објект со брисеви (или еквивалентно со примероци од фецес), плус еден примерок од прашина од најмалку 100 г (или еквивалентно со фецес или брисеви, доколку не може да се земе прашина), согласно позициите во Регултивата на Комисијата (ЕС) Бр. 517/2011 во Анекс 2.1. и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на

PM Бр 97/2011) за потребите за остварување на напредокот за откривање на причинителот, доколку е изолирано *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium* од кое било јато, тоа јато се класифицира како позитивно.

2.1.3 Изолатите на *Salmonella* Enteritidis и *Salmonella* Typhimurium треба да бидат испитани за да се одреди дали се работи за вакцинален сој, согласно упатството на производителот. Доколку се потврди присуство на вакцинален сој, јатото нема да се класифицира како позитивно.

2.1.4 Официјалното земање на примероци се врши под контрола на Агенцијата за храна и ветеринарство во сите нови јата за замена, каде што претходно имало позитивно јато на *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium*. Ова земање на примероци треба да биде во согласност со Регулативата (ЕС) Бр. 517/2011, Анекс 2.16 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011).

2.1.5 Исто така, официјалните примероци се земаат под контрола на Агенцијата за храна и ветеринарство и во случај на епидемиолошка поврзаност со појавата на болеста кај луѓето, во согласност со Член 8, од Директивата (ЕС) Бр. 2003/99 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли и постапките за мониторинг на зоонози и предизвикувачи на зоонози и листа на зоонози и предизвикувачи на зоонози кои се редовно предмет на мониторингот (Службен Весник на РМ Бр 80/2011). Агенцијата за храна и ветеринарство воспоставува процедури за ефикасна и континуирана соработка, базирана на слободна размена на општи информации и каде што е потребно, за специфични податоци помеѓу надлежните органи на ниво на Република Македонија, согласно наведената Директива како и органите и институциите кои се наведени во Член 1 од Одлуката Бр. 2119/98/ЕС и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли и постапките за мониторинг на зоонози и предизвикувачи на зоонози и листа на зоонози и предизвикувачи на зоонози кои се редовно предмет на мониторингот (Службен Весник на РМ Бр 80/2011), член 9, став 3, точка 3:

- Официјалните примероци се земаат под контрола на Агенцијата за храна и ветеринарство од сите јата во одгледувалиштето, кога постои сомневање за присуство на *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium* во некое јато во одгледувалиштето.

- Операторите со јата кои се позитивни на *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium*, се субјект на посебни контроли од Агенцијата за храна и ветеринарство и воведување на мерки за намалување на инфекцијата во тоа одгледувалиште.

2.1.6 ИМПЛЕМЕНТИРАЊЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ БАРАЊА КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА ЈАТА ИЛИ КОКОШКИ НЕСИЛКИ, ПОСТАВЕНИ ВО РЕГУЛАТИВАТА 2160/2003, АНЕКС II D.

2.1.7 Принципите и процедурите за имплементирање се детално објаснети во Прилог 6. Овие подготовки ќе стапат на сила од Јануари 2011

2.2.0 НАЦИОНАЛНИ ПРОПИСИ ВО ОДНОС НА САЛМОНЕЛОЗАТА.

2.2.1 Следните законски акти ја уредуваат салмонелозата на национално ниво во Република Македонија. Прилог 1

Законски акти кои ја уредуваат салмонелозата на национално ниво во Република Македонија.

2.2.2 Финансиска поддршка за операторите со храна и храна за животни, во контекст на националниот план за контрола.

Трошоците за спроведување на планот за контрола на салмонелоза на ниво на одгледувалишта кои одгледуваат несилки за производство на јајца за исхрана на човекот, се на товар на операторот.

2.3.0 ОПЕРАТОРИ СО ХРАНА И ХРАНА ЗА ЖИВОТНИ КОИ СЕ ПОКРИЕНИ СО ПЛАНОТ.

2.4.0 Структура на производството за дадениот вид, како и за соодветните производи.

2.4.1 Структурата на јатата несилки во Република Македонија е дадена во Прилог 2.

Структурата на јатата несилки во Република Македонија

2.5.0 СТРУКТУРА НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ХРАНА ЗА ЖИВОТНИ.

2.5.0.1 Согласно прописите за нуспроизводи од животинско потекло операторите со храна за животни кои произведуваат храна за животни се должни да извршат испитување на обработени животински протеини во одобрена лабораторија на присуство на Салмонела.

2.5.0.2 Само неколку од операторите што произведуваат состојки за храна за животни, на националната скала за производството и дистрибуцијата на состојки за храната за животни работат на пошироко национално ниво. Другите оператори што произведуваат состојки за храна, работат на регионално ниво. Некои оператори што произведуваат состојки за храна, се од самите фармери или се во форма на кооператива. Дел од операторите произведуваат состојки за храната за животни, како дел од интегрираниот процес на живинарско производство и производството на јајца.

2.5.1 СТРУКТУРА НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ХРАНА.

2.5.2 На крајот на производствениот период на јатата несилки, птиците се колат и може да се употребуваат за исхрана на луѓе. Во согласност со Правилникот за посебните барања за храна од животни и еквивалентната на тоа Регулацијата 853/2004 и релевантниот Закон за безбедност на храна (Службен Весник на РМ Бр 157/2010), месото од живина наменето за исхрана на луѓето, треба да се заколе во одобрена кланица. Во Република Македонија во моментот има 2 кланици за живина.

2.5.3 Јајцата кои се ставаат во промет на ниво на малопроджба, е потребно да бидат соодветно обележани, со идентификациски код од објектот (место на производство), земја на потекло и методи на производство (пр. органски, слободен начин, шталски или кафезен). (Задолжително од 01.01.2012)

2.6.0 РЕЛЕВАНТНИ ПРИРАЧНИЦИ ЗА ДОБРА ЖИВОТИНСКА, ЗЕМЈОДЕЛСКА ПРАКСА КАКО И ДРУГИ ПРИРАЧНИЦИ.

2.6.1 Агенцијата за храна и ветеринарство е потребно да издаде соодветен број на упатства и, изработени во соработка со претставници од индустријата за контрола на Салмонела во производството на живина. Постојните Правилници се дадени во Прилог 5.

2.7.0 РУТИНСКА ВЕТЕРИНАРНА КОНТРОЛА НА ФАРМИТЕ.

2.7.1 Сопственикот е одговорен за здравјето и благосостојбата на живината на одгледувалиштето како и да обезбеди соодветен степен на здравствена заштита од доктор од ветеринарна медицина согласно прописите за ветеринарно здравство. Агенцијата за храна и ветеринарство спроведува соодветни контроли на ниво на фарма за одредување на сообразност со прописите за контрола на резидуи, прописите за промет и маркетинг на јајцата и податоците за здравствена заштита.

2.8.0 РЕГИСТРАЦИЈА НА ФАРМИТЕ

2.8.1 Сите јата несилки за одгледување со над 350 единки е потребно да ги исполнат условите согласно Законот за благосостојба и заштита на животните.

2.8.2 Сите јата несилки кои ставаат во промет јајца за исхрана на луѓе е потребно да бидат регистрирани како оператори со храна од животинско потекло.

2.8.3 Регистерот за фармите на јајценосива живина се води од Агенцијата за храна и ветеринарство.

Прилог 2

Регистер за фармите на јајценосива живина

3.0.0 ЧУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИТЕ НА ФАРМИТЕ.

3.0.1 Сите оператори со јата несилки, е потребно да водат и тековно одржуваат евиденција за употребата на ветеринарно медицинските препарати и медицинските третмани, вклучувајќи ги и вакцините, и на барање на Агенцијата за храна и ветеринарство достапна за увид.

3.0.2 Операторот со јата несилки потребно е да води и тековно одржува евиденција за движењето на јатата, внатре и надвор од одгледувалиштето, и на барање на Агенцијата за храна и ветеринарство достапна за увид.

3.0.3 Наведените податоци потребно е да се чуваат на самото одгледувалиште.

3.1.0 ДОКУМЕНТИ КОИ ГИ ПРИДРУЖУВААТ ЖИВОТНИТЕ ПРИ ИСПРАЌАЊЕ.

3.2.0 ДРУГИ РЕЛЕВАНТНИ МЕРКИ, ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА СЛЕДЛИВОСТ НА ЖИВОТНИТЕ.

3.2.1 Операторите е потребно да воспостават соодветен систем на следливост согласно прописите за ветеринарно здравство и ветеринарно јавно здравство, и тековно да го одржуваат. Наведениот систем треба минимум да ги има следните податоци: податоците за живината или јајцата за ведење, при влез или излез од објектите. Податоците треба да содржат информации за бројот, датумот или потеклото или дестинацијата. Овие податоци мора да се чуваат една година и да бидат достапни за Агенцијата за храна и ветеринарство за преглед. Со овие барања се опфаќаат и операторите кои работат со транспорт или промет на живината.

ПРИЛОЗИ

Прилог 1

Законски акти кои ја уредуваат салмонелозата на национално ниво во Република Македонија.

Прилог 2

Структурата на јатата несилки во Република Македонија и Регистерот за фармите на јајценосива живина

Прилог 3

Примероци земени од операторите за време на фазата на одгледување на несилките.

Прилог 4

Мониторинг на јатото несилки од страна на операторот

Прилог 5

Органограм на надлежните органи на управа вклучени во контрола на храната и храната за животни и негово спроведување

Прилог 6

Процедури за имплементирање на посебните барања кои се однесуваат на јатата кокошки несилки, уредени со Регулацијата 2160/2003, Анекс II D и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011)

ПРИЛОГ 1

Законски прописи кои ја регулираат салмонелозата на национално ниво во Република Македонија се:

Закон за безбедност на храна	Службен Весник на Република Македонија 157/2010	
Закон за ветеринарно здравство	Службен Весник на Република Македонија 113/2007	
Правилник за начинот на вршење на официјални контроли и постапките за мониторинг на зоонози и предизвикувачи на зоонози и листа на зоонози и предизвикувачи на зоонози Правилник за официјални контроли на салмонела	Службен Весник на Република Македонија 80/2011 Службен Весник на РМ Бр 97/2011	
Правилник за микробиолошките критериуми	Службен Весник на Република Македонија 078/2008	

ПРИЛОГ 2

Структура на јатата несилки во Република Македонија

Бр.		Број на несилки
1.	Скопје	115410
2.	Берово	16294
3.	Битола	97870
4.	Македонски Брод	/
5.	Валандово	/
6.	Велес	14710
7.	Виница	12000
8.	Гевгелија	196000
9.	Гостивар	7100
10.	Дебар	
11.	Делчево	1200
12.	Крушево	12940
13.	Кавадарци	15800
14.	Кичево	5080
15.	Кочани	1000
16.	Кратово	2410
17.	Пробиштип	/
18.	Крива Паланка	45251
19.	Куманово	38230
20.	Неготино	386720
21.	Охрид	42600
22.	Прилеп	24400
23.	Радовиш	1980
24.	Ресен	30370

25.	Струга	1400
26.	Свети Николе	3197
27.	Струмица	19700
28.	Тетово	175000
29.	Штип	16480
	Вкупно	1283142

ПРИЛОГ 3

Регистер на фарми со јајценосива живина

Регион	Епизотиолошка Единица	Назив на Фирма, Правно лице или Физичко Лице	Моментален капацитет	Метод на одгледување на живина 1. Кафезен систем 2. Поден систем 3. Слободен систем на одгледување
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. „Нов Чифлик“ с. Нов Чифлик	9000	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. „Голден егг“ с. Визбегово	7500	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Еко Фарм с. Шишево	12000	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. с. Батинци	4000	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Бламана с. Кучково	1300	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Стопански Двор с. Волково	1960	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Самс Компани - Козле	1500	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. „Црвеника“ с. Црешово	2500	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Маја Компани	18800	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Фреш Фарм	20000	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Билјана Промет	8200	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Агротрима	3500	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Дафт Трејд	2350	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Ким Ком - Илинден	10000	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Бисер Везе с. Мојанце	12800	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Донаковски ДООЕЛ *	НЕМА ПОДАТОК	Кафезен систем *
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф Фреш Фуд Ваневски *	НЕМА ПОДАТОК	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Кока фарм боил *	НЕМА ПОДАТОК	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф Благоја с.Идризово *	НЕМА ПОДАТОК	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Техноуниверзал с.Студеничани *	НЕМА ПОДАТОК	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Адем Батинци *	НЕМА ПОДАТОК	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф. Тони Ванковски *	НЕМА ПОДАТОК	Кафезен систем
РЕГИОН СКОПЈЕ	ЕЕ Скопје	Ж.Ф Кико Гитаком *	НЕМА ПОДАТОК	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Куманово	Ж.Ф. Слупчан Фарм с. Слупчане	12000	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Куманово	Ж.Ф. АГРО Винодолски с. Табановце	3430	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Куманово	Ж.Ф. Лиде Фарм с.Младо Нагоричане	5500	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Куманово	Ж.Ф. Игнат Серафимовски	1200	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Куманово	Ж.Ф. Благе Коколански	3100	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Куманово	Ж.Ф. Лидија Димковска	11000	Кафезен систем

РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Куманово	Ж.Ф. Анели *	2000	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Куманово	ВЦЦ „Тодор Велков“ репро центар с. Четирце *		Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Крива Паланка	Ж.Ф. Дурачка Река	600	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Крива Паланка	Ж.Ф. Бачило Герман	1680	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Крива Паланка	Ж.Ф. Жи-Ва Јајце 3 *	39671	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Крива Паланка	Ж.Ф. Македонско Природно Јајце *	800	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Крива Паланка	Ж.Ф. Лујза Пеншовска/ Пробиштип	2500	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Кратово	Ж.Ф. Зоран Ангелов	1100	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Кратово	Ж.Ф. Павле Милошевски	400	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Кратово	Ж. Ф. Тони Николовски	500	Кафезен систем
РЕГИОН КУМАНОВО	ЕЕ Кратово	Ж.Ф. Игор Ивановски	410	Кафезен систем
РЕГИОН ВЕЛЕС	ЕЕ Велес	И.З. Речани	4000	Кафезен систем
РЕГИОН ВЕЛЕС	ЕЕ Велес	Ж.Ф. Пам Екс речани, место викано Локва	850	Кафезен систем
РЕГИОН ВЕЛЕС	ЕЕ Велес	Ж.Ф. И.З. Новакови	3800	Кафезен систем
РЕГИОН ВЕЛЕС	ЕЕ Велес	Ж.Ф. И.З. Андов	3900	Кафезен систем, слободно одгледување
РЕГИОН ВЕЛЕС	ЕЕ Велес	Ж.Ф.Војнички Мост с.Витанци	2160	Кафезен систем
РЕГИОН ВЕЛЕС	ЕЕ Кавадарци	Ж.Ф. МИЕЛ Росоман	5700	Кафезен систем
РЕГИОН ВЕЛЕС	ЕЕ Кавадарци	Ж.Ф. Лари ПР с.Паликура	10100	Кафезен систем
РЕГИОН ВЕЛЕС	ЕЕ Неготино	Ж.Ф. Салмак МБ Демир Капија	146720	Кафезен систем
РЕГИОН ВЕЛЕС	ЕЕ Неготино	Ж.Ф. Жива Јајце Неготино, с.Црвени Брегови	240000	Кафезен систем
РЕГИОН ВЕЛЕС	ЕЕ Гевгелија	Ж.Ф. Агрипро Валандово	102 000	Кафезен систем
РЕГИОН ВЕЛЕС	ЕЕ Гевгелија	Ж.Ф. Ветеринар Гевгелија	90 000	Кафезен систем
РЕГИОН ВЕЛЕС	ЕЕ Гевгелија	Ж.Ф. Стокол	4000	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Битола	Ж.Ф. ДООЕЛ Бели Мост	25 000	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Битола	Ж.Ф. ДООЕЛ БалиТрејд	17 000	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Битола	Ж.Ф. Китан Промет	850	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Битола	ДООЕЛ Са-Ки	4860	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Битола	Ж.Ф. ДОО Варади с. Породин	28 800	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Битола	Ж.Ф. ДООЕЛ Лисолај Бели Мост	13 300	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Битола	Ж.Ф. ДООЕЛ Бит Конзул с.Породин	8060	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Прилеп	Ж.Ф. Јоки Комерц Атанас ДООЕЛ Тетово	18000	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Прилеп	Ж.Ф. Мега Шпед 21	2000	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Прилеп	Ж.Ф. Кишовица *	2600	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Прилеп	Ж.Ф. Цане Котески *	500	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Прилеп	Ж.Ф. Стојан Гркоски *	800	Кафезен систем

РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Прилеп	Ж.Ф. Жаклина Златевска *	500	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Крушево	Ж.Ф. Агрофарм ДООЕЛ с. Кутретино	2500	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Крушево	Ж.Ф. ДООЕЛ Златец СС Битола	6140	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Крушево	Ж.Ф. ДООЕЛ Марго	4300	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Охрид	Ж.Ф. Галус Фарм	5500	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Охрид	Ж.Ф. Лита Дооел	4800	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Охрид	Ж.Ф. Аванс пром ДООЕЛ	14000	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Охрид	Ж.Ф. Цезар ДООЕЛ	1700	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Охрид	Ж.Ф. Воденица ДООЕЛ	1600	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Охрид	Ж.Ф. Бастум ДООЕЛ *	15000	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Струга	Ж.Ф. САМ ДООЕЛ 2008 с. Ливада	1400	Кафезен систем
РЕГИОН БИТОЛА	ЕЕ Ресен	Ж.Ф. Свис Лион Аграр	30370	Кафезен систем
РЕГИОН ТЕТОВО	ЕЕ Тетово	Ж.Ф. Везе Шари	115000	Кафезен систем
РЕГИОН ТЕТОВО	ЕЕ Тетово	Ж.Ф. Вени Ком Челопек	23000	Кафезен систем
РЕГИОН ТЕТОВО	ЕЕ Тетово	Ж.Ф. А.Д. Жито Полог Тетово	25000	Кафезен систем
РЕГИОН ТЕТОВО	ЕЕ Тетово	Ж.Ф. Јоки КомерцБрвеница	12000	Кафезен систем
РЕГИОН ТЕТОВО	ЕЕ Гостивар	Ж.Ф. Панго с. Вруток	1500	Кафезен систем
РЕГИОН ТЕТОВО	ЕЕ Гостивар	Ж.Ф. Нова Трговија-Гостивар	5600	Кафезен систем
РЕГИОН ТЕТОВО	ЕЕ Гостивар	Ж.Ф. Т.П.Фермас.Градец		Кафезен систем
РЕГИОН ТЕТОВО	ЕЕ Кичево	Ж.Ф.Стара Централа с. Србјани	1800	Кафезен систем
РЕГИОН ТЕТОВО	ЕЕ Кичево	Ж.Ф. Мендар Кичево	2080	Кафезен систем
РЕГИОН ТЕТОВО	ЕЕ Кичево	Ж.Ф. Гове с. Извор	1200	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Штип	Ж.Ф. Жива јајце ДООЕЛ подружница 2/Лена Петрова	16000	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Штип	Ж.Ф. Митре Ташков	480	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Свети Николе	Ж.Ф. И.З.Јорданчо Димитровски	900	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Свети Николе	Ж.Ф. И.З. Ристе Георгиев	600	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Свети Николе	Ж.Ф. ДПП Даме	257	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Свети Николе	Ж.Ф. Благој Петров	720	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Свети Николе	Ж.Ф. И.З. Анета Јованова	720	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Кочани	И.З.Агроекологија	1000	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Винаца	Ж.Ф. Дулефарм с. Зрновци	3000	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Винаца	Ж.Ф. Мотекс Зрновци с. Зрновци	9000	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Радовиш	Ж.Ф. Евромак 99 с. Раклиш	1980	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Радовиш	Ж.Ф. Тодор Лукаров		Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Струмица	Ж.Ф. Трајчо Малинов	4000	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Струмица	Ж.Ф. Сашко Јарковски	15700	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Берово	Ж.Ф. Душанка Вучковска	700	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Берово	Ж.Ф. ДООЕЛ „Вива Мир“	5184	Кафезен систем

		Русиново		
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Берово	Ж.Ф. ДООЕЛ „Пика“ Русиново	10000	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Берово	Ж.Ф. Стојан Пармакоски	410	Кафезен систем
РЕГИОН ШТИП	ЕЕ Делчево	Ж.Ф. Богдан Гоцевски с. Киселица	1200	Кафезен систем
ВКУПНО			1283142	

*** Живинарски фарми кои се регистрирани после 15.07.2011**

ПРИЛОГ 4

Органограм на надлежните органи на управа вклучени во контрола на храната и храната за животни и негово спроведување

Error! Not a valid link.

ПРИЛОГ 5

Процедури за мострирање

Програмата за мострирање потребна за да се верификува таргетот на Унијата за намалување на *Salmonella Enteritidis* и *Salmonella Typhimurium* кај возрасните кокошки несилки од типот *Gallus gallus*, како што е наведено во став 1 (2) од Регулацијата на Советот (ЕК) бр. 517/2011 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011).

1. РАМКА ЗА МОСТРИРАЊЕ

Рамката за мострирање треба да ги покрие сите фарми за возрасни несилки од типот *Gallus gallus* (несилки) во рамките од националните контролни програми претставени во Член 5 од Регулацијата (ЕК) Бр 2160/2003 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011)

2. МОНИТОРИНГ КАЈ НЕСИЛКИТЕ

2.1 Фреквенција и начин на земање на мостри

Мострите од јатата несилки ќе се земаат по иницијатива на операторот со храна од Агенцијата за храна и ветеринарство.

Мострирањето на иницијатива на операторот со храна треба да се изврши најмалку на секои 15 недели. Првото мострирање се прави кај несилки на возраст од 24 +/- 2 недели.

Мострирањето од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство треба да се врши најмалку:

(а) едно јато еднаш годишно по одгледувалиште со минимум 1000 птици;

(б) на возраст од 24 +/- 2 недели кај јата несилки одгледувани во фарми каде инфекција со салмонела била откриена кај претходното јато.

(в) при секој случај на сомневање за инфекција со салмонела при испитувањето на жаришта предизвикани од храната во согласност со Член 8 од Директивата 2003/99/ЕК и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли и постапките за мониторинг на зоонози и предизвикувачи на зоонози и листа на зоонози и предизвикувачи на зоонози кои се редовно предмет на мониторингот (Службен Весник на РМ Бр 80/2011) или секој случај кога Агенцијата за храна и ветеринарство смета дека е потребно, употребувајќи го протоколот за мострирање пропишан во точка 4(б) од Дел (Д) од Прилог II од регулативата (ЕК) No 2160/2003 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011);

(г) кај сите други јата несилки во одгледувалиштето во случај на појава и потврдување на *Salmonella Enteritidis* or *Salmonella Typhimurium* кај едно јато несилки во одгледувалиштето.

(д) во случаи кога Агенцијата за храна и ветеринарство процени дека е потребно.

Мострирањето спроведено од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство може да замени едно испитување кое е на иницијатива на операторот со храна.

2.2. Протокол за земање на мостри

Со цел да се зголеми сензитивноста на земањето на мостри и да се обезбеди правилна примена на протоколот за мострирање, операторот со храна треба да обезбеди услови примероците да се земаат од страна на обучени лица.

2.2.1. Земањето мостри од страна на операторот со храна

(а) Кај јатата одгледувани во кафез, 2 × 150 грама од природно исфрлениот измет ќе биде земен од сите каиши или скрепери од објектот по вклучување на системот за отстранување на ѓубриво; Во случај на кафези без скрепери или каиши 2 × 150 грама мешан свеж измет треба да се собере од 60 различни места од кутиите за измет кои се под кафезите.

(б) Во објекти за слободно одгледување или слободно пуштена живина, се земаат два пара на чизма-брисеви.

Чизма-брисевите од треба да бидат доволно апсорптивни за да ја впијат влагата. Површината на брисот кој се користи за чизми треба да биде навлажнета со соодветни разредувачи.

Мострите треба да се земаат додека се оди низ објектот употребувајќи патека, која ни овозможува репрезентативни примероци за сите делови од објектот или на соодветниот сектор. Ова ги вклучува местата со постелка и со решетки под услов решетките да се безбедни за стапување врз нив. Сите посебни простории во објектот треба да бидат вклучени во планот за земање на мостри. По завршувањето на мострирањето во одбраниот дел, брисевите земени со чизми треба да се земат внимателно за да не се отстрани дел од материјалот.

2.2.2 Мострирање од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство

Минимум една мостра треба да се земе според протоколот за мострирање како дополна на пробите земени во согласност со под точката.

2.2.2.1 Други мостри треба да се земат со цел да се осигураат репрезентативни мостри ако е условено од дистрибуцијата и големината на јатото.

Во случај на мострирање според точка 2.1 (б),(в),(г) и (д) Агенцијата за храна и ветеринарство ќе се задоволи со спроведување на понатамошни контроли, имено преку лабораториски испитувања и/или проверка на документи соодветни за да потврдат дека резултатите од испитувањата за салмонела кај птиците не се повлијаени од употреба на антимикробни сретства кај јатата.

Каде што не е откриено присуство на *Salmonella Enteritidis* and *Salmonella Typhimurium* но е откриено присуство на антимикробни средства или инхибиторни ефекти на растеж на бактерии, ќе се смета за инфицирано јато на несилки за целта на Унијата.

Агенцијата за храна и ветеринарство може да одлучи да дозволи замена на една фекална проба или еден пар од чизма-проби со 100 грама проба од прашина соберена од повеќе места од одгледувалиштето од површини со видливо присуство на прашина. Како алтернатива еден или повеќе навлажнети брисеви од материјал со минимум вкупна површина од 900cm² може да се искористат наместо да се собира прашина од повеќе површини од одгледувалиштето, треба да се осигури дека секој брис е добро покриен од двете страни со прашина.

Агенцијата за храна и ветеринарство може да одлучи да го зголеми минималниот број на земени мостри со цел да осигури репрезентативно мострирање кај сите случаи поодделно за евалуација на епидемиолошките параметри, имено био-сигурносните услови, дистрибуција или големина на јатото или други релевантни услови.

3. ИСПИТУВАЊЕ НА МОСТРИТЕ

3.1. Транспорт и подготовка на мострите

Примероците се праќаат со брза пошта или куриер на лабораториите овластени од Агенцијата за храна и храна и ветеринарство односно наведени во членовите 11 и 12 од Регулацијата (ЕЗ) бр 2160/2003 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли и постапките за мониторинг на зоонози и предизвикувачи на зоонози и листа на зоонози и предизвикувачи на зоонози кои се редовно предмет на мониторингот (Службен Весник на РМ Бр 80/2011), член 12 и 13 и според член 1.6.0 од овој документ „одобрените лаборатории за анализа на земените мостри“, во рок од 24 часа по земањето. Ако не се пратат во рок од 24

часа, тогаш мострите се чуваат во фрижидер. Мострите може да бидат транспортирани на собна температура под услов да се избегне прекумерна топлина (над 25 ° C) или изложеност на сончева светлина. Во лабораторијата примероците се чуваат во фрижидер до испитувањето, кое мора да почне во рок од 48 часа по приемот и во рок од 4 дена по земањето на мострите.

Одделни подготовки треба да се направат од чизма-брисевите и од брисевите со материјал со прашина во случај кога пробите се земени од страна на Агенцијата, но во случај кога пробите се земени од страна на бизнис операторите со храна различните видови на мостри може да се комбинираат во едно испитување.

3.1.1. Брисеви земени од чизми и отисок

(а) Се внимава двата пара на брисеви од чизми (или чорапи) или брисеви од прашина да не се отпакуваат за да се избегне испаѓање на пролепениот фекален материјал, соединети се ставаат во 225 ml во буфер пептонска вода (BPW), кој е претходно загреана на собна температура, или 225 ml на разредувач мора да се додаде директно во контејнерот од двата пара на брисеви од чизми во кој се добиени во лабораторијата. Брисевите од чизми/чорапи или ткаенина ќе бидат целосно потопени во BPW за да се обезбеди доволно слободна течност околу примерокот за миграција на салмонела подалеку од примерокот и затоа доколку е потребно повеќе BPW може да се додаде.

(Б) Мострата се врти за целосно да се засити и потоа со културата се процедира според методот утврден во точка 3.2.

3.1.2. Останат фекален материјал и материјал од прашина

(а) Примероците од фецес ќе бидат потопени и целосно измешани и 25 гр. суб-примерок ќе биде собран за култура.

(б) Суб-примерокот од 25 гр. (или 50 мл на раствор кој содржи 25 гр. од почетниот примерок) ќе се додаде на 225 ml of BPW која е претходно затоплена на собна температура.

(с) Култура од примерокот ќе се испитува со користење на методот на детекција наведен во точка 3.2.

Доколку ISO стандардите за подготовка на релевантни примероци за детекција на *Salmonella* се усогласени, тие треба да се аплицираат и да ги заменат наведените во точките 3.1.1 и 3.1.2.

3.2. Метод на детекција

Откривањето на *Salmonella* треба да се изведе во согласност со Амандман 1 од EN/ISO 6579-2002/Amd 1:2007 'Микробиологија на храна и хранливи материи од животинско потекло – Хоризонтален метод за детекција на *Salmonella* spp. – Амандман 1 : Анекс D: Детекција на *Salmonella* spp. во животинскиот фецес и од примероци од околината од примарната производствена фаза' на Интернационалната Организација за Стандардизација.

После инкубацијата на примероците во BPW не смее да има протресување, извртување или на друг начин измрдување.

3.3. Серотипизација

Најмалку еден изолат од секој земен позитивен примерок треба да се серотипизира, со следење на Kaufmann-White-LeMinor (Кауфман-Вајт-Ле Минор) шемата. Од изолатите земени од операторите со храна, минимум треба да се изврши серотипизација за *Salmonella* Enteritidis и *Salmonella* Typhimurium.

3.4. Алтернативни методи

Земајќи ги во предвид примероците земени на иницијатива на операторите со храна, алтернативни методи можат да се користат наместо методите за подготовка на примероци, методите на детекција и серотипизацијата наведени во точките 3.1, 3.2 и 3.3 од овој Прилог, доколку се валидирани во согласност со најновата верзија на EN/ISO 16140.

3.5. Тестирање на антимиоксибијална резистентност

Изолатите треба да се тестираат за антимиоксибијална резистентност во согласност со Член 2 на Комисиската Одлука 2007/407/ЕС и релевантниот Правилник за микробиолошките критериуми (Службен Весник на РМ Бр 078/2008).

3.6. Складирање на соеви

Агенцијата за храна и ветеринарство треба да осигури дека минимум еден сој од релевантни салмонела серотипови од мострирањето како дел од официјалните контроли: по одгледувалиште и по година, се чуваат за можно идно фаготипирање или подложување на антимиоксибно испитување, со употреба на нормалните методи за собирање на култури, кои мора да осигураат интегритет на соеви во период од минимум 2 години.

Ако Агенцијата за храна и ветеринарство одлучи, и изолатите од мострите земени од страна на операторите со храна може да се чуваат за овие цели.

4. РЕЗУЛТАТИ И ИЗВЕСТУВАЊЕ

4.1. Јата несилки ќе се сметаат за позитивни заради утврдување на достигнувањето на целта на Заедницата каде што:

(а) присуство на релевантни *Salmonella* серотипови (освен вакцинални соеви) се откриат во еден или повеќе примероци земени од јатото, дури и ако само релевантниот *Salmonella* серотип е откриен во примерок од прашина или брис од прашина; или

(б) антимиоксибиотици или бактериски инхибитори на раст се откриени во јато.

Ова правило не се применува во исклучителни случаи опишани во Прилог II D, точка 4 на Регулјативата (ЕС) No 2160/2003 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011), каде што првичниот позитивен резултат на *Salmonella* не е потврден со соодветен протокол за земање на примероци.

4.2. Позитивно јато на несилки треба да се брои само еднаш без разлика на:

(а) колку често релевантниот салмонела серотип е потврден во јатото за време на продуктивниот период; или

(б) без разлика дали мострирањето е изведено на иницијатива на операторот со храна или од страна на Агенцијата.

Во случај кога мострирањето за време на продуктивниот период се распространи во две календарни години, резултатот од секоја година треба да се пријави посебно.

4.3. Известувањето треба да вклучи:

(а) вкупниот број на возрасни јата несилки кои биле тестирани најмалку еднаш за конкретната година;

(б) резултати од тестирањето, вклучително и:

(i) вкупен број на јата несилки позитивни на било кој серотип на *Salmonella*;

(ii) бројот на јата несилки позитивни најмалку еднаш на *Salmonella* Enteritidis и *Salmonella* Typhimurium;

(iii) бројот на позитивни јата несилки за секој серотип на Salmonella или за неопределен серотип на Salmonella (изолати кои не се типизираат или не се серотипизираат);

(в) објаснувања на резултатите, со особено внимание на исклучителните случаи или било кои значани промени во бројот на тестирани јата и/или позитивни наоди.

Резултатите или било која друга дополнителна релевантна информација треба да се пријави како дел од извештајот за насоките и изворите обезбедени во Член 9(1) од Директивата 2003/99/ЕК и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли и постапките за мониторинг на зоонози и предизвикувачи на зоонози и листа на зоонози и предизвикувачи на зоонози кои се редовно предмет на мониторингот (Службен Весник на РМ Бр 80/2011), член 9.

ПРИЛОГ 6

Процедури за имплементирање на посебните барања кои се однесуваат на јатата кокошки несилки, уредени со Регулативата 2160/2003, Анекс II D и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011).

1) **Од 01 Септември 2011 година.** Ако Salmonella Enteritidis или Salmonella Typhimurium, се изолирани од мострипе земени од страна на операторот со храна, Директорот на лабораторијата која го врши испитувањето треба веднаш да ја извести Агенцијата за храна и ветеринарство. Јатото се означува како инфицирано и се става под официјална контрола од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство. Официјалниот ветеринар треба да изврши епидемиолошко испитување во согласност со правилникот за Начинот на вршење на официјални контроли и процедурите за мониторинг на зоонози и зоонотски причинители, листа на зоонози и зоонотски причинители и официјална контрола на салмонела Службен весник на РМ 80/2011, доколку јатото е во фаза на носење, не е дозволено ставање во промет за исхрана на луѓето на јајца од тоа јато, освен доколку не биле термички третирани на начин со кој би се уништила Салмонелата. Покрај тоа јајцата треба да се:

(а) сметаат како класа Б како што е дефинирано во Член 2(4) од регулативата на Комисијата (ЕК) Бр 557/2007 и релевантниот Закон за квалитет на земјоделски производи (Службен Весник на РМ Бр 140/2010) која ги пропишува деталните правила за имплементација на Регулативата на Советот (ЕК) № 1028/2006 и релевантниот Закон за квалитет на земјоделски производи (Службен Весник на РМ Бр 140/2010) за маркетинг стандардите за јајца (односно тие може да бидат наменети само за индустриска трансформација);

(б) Означени со ознаките наведени во Член 10 од Регулативата на Комисијата (ЕК) № 557/2007 и релевантниот Закон за квалитет на земјоделски производи (Службен Весник на РМ Бр 140/2010) која јасно ги раздвојува нив од јајцата од класа А пред да бидат пласирани на пазарот;

(в) забранет пристап до центарот за пакување освен кога Агенцијата за храна и ветеринарство е задоволна со мерките за спречување на можна кросконтаминација на јајца од други јата.

2) Агенцијата за храна и ветеринарство е потребно да го потврди резултатот од примерокот, преку земање на повторен примерок од јатото, кој се состои од два пара брисеви, по објект (или еквивалентен примерок од фецес), плус еден примерок од прашина, најмалку 100 г, или еквивалентен примерок од фецес или брисеви, доколку не е можно да се земе прашина. Доколку се пронајде S. Enteritidis или S. Typhimurium во официјалниот примерок од јатото, кое е сомнително на инфекција со Салмонела, и сите други јата во објектот или објектите, потребно е да бидат испитани на истиот начин.

3) Доколку не се изолира Salmonella Enteritidis или Salmonella Typhimurium од повторениот официјален примерок (согласно точка 2), официјалните контролни мерки се повлекуваат.

4) Доколку е изолирано S. Enteritidis или S. Typhimurium од официјален примерок од фецес/брис, јајцата не смеат да се ставаат во промет за исхрана на луѓе. Оваа забрана е во сила за целото време на производство во тоа јато. Ако се изолира S. Enteritidis или S. Typhimurium од официјални примероци од фецес/брисевите во друго јато во одгледувалиштето, јајцата не смеат да се ставаат во промет за исхрана на луѓе, а оваа забрана е во сила за целото време на производство во тоа јато.

5) Кога птици од инфицирани јата се колат или уништуваат, треба да се превземат чекори за колку што може да се намали ризикот на распространување на зоонозите. Колењето треба да се изведе во согласност со легислативата на Заедницата за безбедност на храна. Производите кои произлегуваат од овие птици може да се пласираат на пазарот за човечка конзумација во согласност со легислативата на Заедницата за хигиена на храната и, а кога ќе почне да се применува, вклучително и во согласност со дел Е. Ако не е наменето за човечка конзумација, ваквите производи треба да се употребат или уништат во согласност со регулативата (ЕК) Бр 1069/2009 и релевантниот Закон за нус-производи (Службен Весник на РМ Бр 113/2007).

6) По отстранувањето на инфицираните јата Операторот со храна е потребно да спроведе засилени процедури на чистење и дезинфекција, под официјална контрола, во сите објекти и простории каде што се одгледуваат инфицирани јата, и тоа треба да се евидентира и верифицира од страна на операторот, дека се задоволени барањата за чистење и дезинфекција, преку земање на соодветни примероци и нивна анализа за присуство на Салмонела. Не е дозволено повторно населување, додека трае чистењето и дезинфекцијата и додека не се докаже дека земените репрезентативни примероци од објектот после чистењето и дезинфекцијата се негативни на *S. Enteritidis* и *S. Typhimurium*.

7) Дококу операторот/сопственикот на јатото не силки не се согласува со резултатите од официјалното испитување, тој/таа може да побара бактериолошките испитувања за присуство на *S. Enteritidis* or *S. Typhimurium* од:

(а) седум земени фекални проби земени во било кое селектирано одгледувалиште во зависност од видот на продукција/вид на објекти, како што следи:

* Јата одгледувани во кафези

- 5 проби од природно измешани фекалии од појасите, скреперите или јамите, во зависност од видот на кафезите. Секоја од 5те проби собрани на фарма треба да бидат приближно 200-300гр.

- 2 проби од материјал со прашина под кафезите (2x250мл)

* Штала или одгледувалишта со слободен начин на одгледување.

- 5 пара од чизма-проби (1 пар);

- 1 проба од прашина од лентите за јајца (250мл)

- 1 проба од прашина земена од различни места во одгледувалиштето (250мл)

Деталите кои се однесуваат на мострирањето се пропишани во процедура.

(б) или од слепи црева и јајцеводи од 300 птици од одгледувалиштето, кое е одбрано и под контрола на официјалниот орган, или

(в) 4000 јајца од секое јато во пулови од максимално 40 јајца

8) Бактериолошките испитувања се на негов товар и мора да се испитуваат во национална референтна лабораторија. Испитувањата на јајцата вклучуваат испитување на лушпа и содржина. Доколку не се потврдат *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium* во примерокот, официјалните контроли ќе се повлечат и јајцата може да се ставаат во промет за исхрана на луѓе. Операторот на јатото е должен да продолжи со земање примероци од јатото, согласно со Регултивата (ЕС) 517/2011 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011), од Прилогот Точка 3. Доколку еден или повеќе земени примероци од јатото се позитивни на *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium*, јатото ќе остане под официјална контрола, и јајцата може да се ставаат во промет за исхрана на луѓе единствено преку третманот кој обезбедува елиминирање на Салмонела.

9) Антибиотски третман не смее да се користи за контрола на Салмонела во националниот план за контрола, освен во границите и начините кои се уредени со Регултивата на Комисијата (ЕС) Бр. 1177/2006 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011), за користење на специфични методи за контрола, во рамките на националниот план за контрола на Салмонела. Вакцините може да се користат во границите и на начините уредени со Регултивата на Комисијата (ЕС) Бр. 1177/2006 и релевантниот Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011).

10) Операторот е должен да информира во времето на мострирање доколку јатото се третира или примило третман во последните две недели, со антибиотици од причини од здравствена

заштита или благосостојба. Доколку јатото се третира со антибиотици или било третирано во последните две недели, од причини од здравствена заштита или благосостојба, јатото се испитува повторно, но не порано од завршувањето на периодот кога последен пат е користен антибиотски третман.

11) Изолатите од *Salmonella Enteritidis* и *Salmonella Typhimurium* треба да се испитаат, за да се одреди дали се работи за вакцинален сој според упатството на производителот. Доколку се потврди присуство на вакцинален сој во примерокот, понатамошни мерки не е потребно да се преземаат.